

Research Paper

Analysis of the performance of socio-cultural structures stimulating and developing the creative city of music (Case study: Sanandaj city)

Mohammad Mirzaee¹ , Kayoumars Habibi*² , Mehdi Saidi³

¹ Instructor of Music, Faculty of Art & Architecture, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran

² Associate Professor of Urban Planning, Faculty of Art & Architecture, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran

³ Ph.D. in Urban Development (Urban Planning and Design), Faculty of Architecture and Environmental Design, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran

10.22080/usfs.2022.24025.2288

Received:

July 25, 2023

Accepted:

November 21, 2023

Available online:

December 10, 2022

Keywords:

Socio-cultural structures, Creative city of music, Sanandaj, Expansion and development

Abstract

The various forces and facilities of a creative city like Sanandaj, are provided by developing and applying the city's capabilities, which lead to urban development in various dimensions. Moreover, the creative city of Sanandaj has been active for a long time in the field of culture and art, especially music, and has been globally registered in the last few years. However, Sanandaj's operation is far from the optimal level and the scope of its activities is not extensive at the international level. The shortcomings in parts of its socio-cultural structures, may lead to the reduction of the utilization of this creative city's capabilities. Therefore, the present study aims to explain the practical proposals for the development of Sanandaj as a creative city in musical field, by investigating the performance of the socio-cultural components and the factors stimulating and developing it. This research is an applied type in which the one-sample t-test and regression model are used to examine and analyze the data. The results indicate that Sanandaj, as a creative, and musical city, has an acceptable and proper performance according to most of the observable indicators of the following socio-cultural structure components including the ability and talent of human capital, socio-cultural diversity, stimulating social capital, and tourism attractions. Indicators with proper performance are related to human and social capital as well as the identity of Sanandaj city, which have created stimulators and macro-trends influencing the development of artistic affairs and activities, and have paved the way for the formation of Sanandaj as a creative city of music, despite of the presence of various constraints. To enhance the qualities and quantities related to the hosting of Sanandaj city in the process of holding events, as well as for its future expansion and development as a creative city of music, it is required to prioritize the following actions in the plans: to enhance the desirability of tourist attractions, to promote the activities of elites, scholars, and local celebrities, to support social media and the activities of scientific associations and centers, to promote individual and social freedoms, and to pave the way for the music production.

*Corresponding Author: Kayoumars Habibi

Address: Associate Professor of Urban Planning,
Faculty of Art & Architecture, University of
Kurdistan, Sanandaj, Iran

Email: k.habibi@uok.ac.ir

Extended Abstract

1. Introduction

The various forces and facilities of a creative city like Sanandaj, are provided by developing and applying the city's capabilities, which lead to urban development in various dimensions. Moreover, the creative city of Sanandaj has been active for a long time in the field of culture and art, especially music, and has been globally registered in the last few years. However, Sanandaj's operation is far from the optimal level and the scope of its activities is not extensive at the international level. The shortcomings in parts of its socio-cultural structures, may lead to the reduction of the utilization of this creative city's capabilities. Therefore, the present study aims to explain and analyze the practical proposals for the development of Sanandaj as a creative city of music by investigating the performance of the socio-cultural components and the factors stimulating and developing it.

2. Research Methodology

The present study is an applied kind of research and the data are analyzed through a mixed method approach. It aims to assess the performance of the socio-cultural structures of Sanandaj city as a creative city of music and investigate their relationship with the development of this city using both qualitative and quantitative techniques. The required data were collected through an online survey of citizens using a structured questionnaire. The one-sample t-test and multiple regression model were applied to assess the performance of the above-mentioned components. Using the SPSS software, the two aforementioned model were used to examine the significance of the effect of socio-cultural indicators on the development of Sanandaj City as a creative city of music. Considering the population and the number of predictive variables, the sample size was estimated to be 384 persons.

3. Research Findings

Sanandaj, as a creative city of music, has an acceptable and proper performance according to most of the observable indicators of the socio-cultural structure components

including human's ability and talent, socio-cultural diversity, stimulating social capital, and tourism attractions. In this study, 26 indicators were examined and Sanandaj City was assessed with poor performance only in 5 indicators including: i) The vitality and sociability of recreational and tourism places, ii) The activity of music tourism institutions and agents, iii) The operation of various social and cultural open spaces, iv) The presence and contribution of non-natives in musical fields, and v) The legitimate participation of women in the field of music production. These 5 indicators were associated with the urban management system and upstream plans. The 21 remaining indicators with proper performance were related to human and social capital as well as the identity of Sanandaj city, which have caused pioneers and macro-trends to influence the development of artistic affairs and activities and to pave the way for the construction of Sanandaj as a creative city of music. Despite of different constraints, there are several reasons behind the creation of this city. With a 95%, it can be surely said that the indicators of the vitality and sociability of recreational and tourism places, the activities of music tourism institutions and agents, the variety of artistic activities, the desire and interest of citizens to learn and teach music, the citizens' support of the music-related activities, the activities of scientific and native elites in the field of music, the activity and active presence of native music scholars and celebrities, the activity of social media and their support of music, the activity of various scientific and cultural institutions and centers in the field of music, the activities of various active associations in the field of music, the freedom to sell music products, individual and social freedom to produce music, the citizens' responsibility to support music agents, and the possibility of developing local talents for the development of music products, significantly influence the possibility of expanding and developing music-related activities and products. The "activities of scientific and native elites in the field of music" indicator with an effect size of 0.182, is the most influential factor simulating the future

development of Sanandaj as a creative city of music.

4. Conclusion

The findings reveal the two following significant issues: 1. The conditions and infrastructures underlying the favorable hosting of Sanandaj city; and 2. The pioneers that are required to be considered in the future urban development planning. To enhance the qualities and quantities related to the hosting of Sanandaj city in the process of holding events, as well as for its future expansion and development as a creative city of music, it is required to prioritize the following actions in the plans: to enhance the desirability of tourist attractions, to promote the activities of elites, scholars, and local celebrities, to support social media and the activities of scientific associations and centers, to promote individual and social freedoms, and to pave the way for the music production. Playing music in holding

cultural events, increases the sense of vitality, leads to a greater sense of belonging to the place, attracts domestic and foreign tourists, and ultimately, causes economic prosperity over time.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

علمی پژوهشی

تحلیل کارکرد ساختارهای اجتماعی-فرهنگی محرک و توسعه‌دهنده‌ی شهر خلاق موسیقی، مطالعه‌ی موردی: شهر سنندج

محمد میرزایی^۱ ID، کیومرث حبیبی^{۲*} ID، مهدی سعیدی^۳ ID

^۱ مربی گروه موسیقی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.
^۲ دانشیار مهندسی شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.
^۳ دکترای شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران.

10.22080/usfs.2022.24025.2288

چکیده

نیروها و امکانات مختلف شهر خلاق با پرورش و بهره‌برداری از قابلیت‌های شهر به وجود می‌آیند که در ابعاد گوناگون توسعه شهری را به دنبال خواهند داشت. شهر خلاق سنندج با وجود اینکه در حوزه فرهنگ و هنر و به‌ویژه موسیقی، از دیرباز فعال بوده و در چند سال اخیر نیز ثبت جهانی شده است ولی کارکرد آن نسبت به شرایط مطلوب فاصله دارد و دامنه‌ی فعالیت‌های آن در سطح بین‌المللی فراگیر نشده است. ضعف بخش‌هایی از ساختارهای اجتماعی-فرهنگی می‌تواند زمینه‌ی کاهش پرورش و بهره‌برداری از قابلیت‌های شهر خلاق سنندج را به دنبال داشته باشد. از این‌رو، در پژوهش حاضر با هدف تبیین پیشنهادات کاربردی برای توسعه شهر خلاق موسیقی سنندج، به بررسی کارکرد مؤلفه‌های اجتماعی-فرهنگی و عوامل محرک و توسعه دهنده آن پرداخته می‌شود. روش پژوهش به‌لحاظ هدف کاربردی است. از آزمون فرض تی تک نمونه‌ای و مدل رگرسیون چندگانه برای بررسی و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که شهر خلاق موسیقی سنندج بر مبنای اکثر شاخص‌های مشاهده‌پذیر مؤلفه‌های قابلیت و استعداد سرمایه‌ی انسانی، تنوع فرهنگی-اجتماعی، سرمایه‌ی اجتماعی محرک و جاذبه‌های گردشگری ساختار اجتماعی-فرهنگی از کارکرد مناسب و قابل قبولی برخوردار است. شاخص‌های با کارکرد مناسب به سرمایه‌ی انسانی و اجتماعی و همچنین هویت شهر سنندج مربوط می‌شوند که پیشران‌ها و کلان‌روندهای مؤثر بر توسعه‌ی امورات و فعالیت‌های هنری را به وجود آورده‌اند و با وجود محدودیت‌های مختلف، زمینه‌ی پیدایش شهر خلاق موسیقی سنندج را فراهم نموده‌اند. به‌منظور ارتقای کیفیت‌ها و کمیت‌های وابسته به امر میزبانی شهر سنندج در فرایند برگزاری رویدادها و همچنین برای گسترش و توسعه‌ی آتی شهر خلاق موسیقی سنندج، افزایش مطلوبیت و فعالیت مؤسسات و مکان‌های گردشگری، فعالیت نخبگان، فرهیختگان و مشاهیر بومی، حمایت رسانه‌های اجتماعی، فعالیت انجمن‌ها و مراکز علمی، آزادی‌های فردی و اجتماعی و زمینه‌سازی برای تولید موسیقی باید در اولویت‌های برنامه‌ریزی قرار گیرند.

تاریخ دریافت:

۳ مرداد ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش:

۳۰ آبان ۱۴۰۱

تاریخ انتشار:

۱۹ آذر ۱۴۰۱

کلیدواژه‌ها:

ساختارهای اجتماعی-فرهنگی، شهر خلاق موسیقی، سنندج، گسترش و توسعه

* نویسنده مسئول: کیومرث حبیبی

ایمیل: k.habibi@uok.ac.ir

آدرس: دانشیار مهندسی شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

۱ مقدمه

رضایی^۲، (۱۳۹۵). موسیقی یک عامل کلیدی و جذاب در محیط‌های گردشگری برای جذب گردشگران بیشتر و افزایش خدمات مهمان‌نوازی است (Trompeta et al., 2022). هنر موسیقی کارکردهای زیادی دارد که از جمله‌ی آنها می‌توان به برقراری ارتباط، هدایت جامعه به سوی یک‌دست شدن هنجارهای اجتماعی، کمک به استمرار و ثبات فرهنگی اشاره کرد (Merriam, 1964). کشور ایران با داشتن فرهنگ فولکلور و تنوع قومیتی، از استعداد توسعه‌ی جشنواره‌ها و اجرای موسیقی اصیل و محلی مناطق مختلف برخوردار است (بسته‌نگار و قمری^۳، ۱۳۹۹). اخیراً شهر سنندج به عنوان شهر خلاق موسیقی در شبکه‌ی شهرهای خلاق یونسکو ثبت شده است (UNESCO, 2019). گونه‌های موسیقایی رایج در شهر سنندج به دلیل قابلیت درگیر کردن مخاطب در فرایند آفرینش موسیقی از پتانسیل بالایی برای جذب گردشگر برخوردار است. مشارکت مخاطبان می‌تواند به صورت هم‌نوازی، هم‌خوانی و رقص تجلی پیدا کند. رشد و توسعه‌ی شهر خلاق موسیقی سنندج و فراگیر شدن دامنه‌ی فعالیت‌های آن در سطح بین‌المللی وابسته به شرایط مختلفی است که تاکنون به صورت شفاف در برنامه‌ها و اسناد فرادستی مورد توجه قرار نگرفته است. هرچند جشنواره‌ها و مراسم‌های مختلفی در شهر سنندج برگزار می‌شود ولی پس از گذشت چند سال از ثبت جهانی شهر خلاق موسیقی سنندج کارکرد آن نسبت به شرایط مطلوب و ایده‌آل، فاصله زیادی دارد و در جایگاه واقعی خود قرار نگرفته و نیاز به برنامه‌ریزی و توسعه دارد. این مسأله ضعف برخی از مؤلفه‌های اجتماعی-فرهنگی خلاق را در حوزه‌ی فعالیت‌ها و امورات مرتبط با موسیقی نشان می‌دهد. سنجش ساختارهای اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق سنندج می‌تواند افق‌های امیدبخشی را برای برنامه‌ریزی آتی آن در پی داشته باشد. از این‌رو پژوهش حاضر با هدف ارائه‌ی پیشنهادات کاربردی برای توسعه‌ی شهر خلاق موسیقی سنندج، به

راهبرد شهر خلاق، فرهنگ و هنر بومی را پرورش می‌دهد و عاملی برای تقویت اقتصاد مبتنی بر نوآوری است (Alsayel et al., 2022) و می‌کوشد تا شیوه‌های کارآمدی را برای فراهم نمودن یک بستر مناسب جهت همکاری، افزایش تعامل و دعوت از شهروندان برای مشارکت در فعالیت‌های خلاقانه ایجاد کند. در شهر خلاق به دلیل اهمیت جنبه‌های زیباشناختی، پرورش درک و ارتباطات مورد احترام است و تنوع فرهنگی غنیمت شمرده شده و بیان نوآوری در تمام اشکال و حالت‌های مختلف آن مورد تشویق قرار می‌گیرد و زمینه‌های لازم برای توسعه‌ی امورات مبتنی بر خلاقیت فراهم است (Duxbury, 2010). در شهرهای خلاق هنرمندان در سطوح اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی نقش به‌سزایی ایفا می‌کنند و شهرهایی که هنرمندان خلاق در آنها حضور دارند، زمینه‌های رونق و افزایش مصرف فرهنگی در منطقه را به‌وجود می‌آورند (Hall & Pfeiffer, 2000) و در این شهرها از مواهب فرهنگی، هنر و میراث شهری برای حفظ، بازآفرینی شهری و توسعه‌ی اقتصادی استفاده می‌شود (Khoo, 2020). وجود فضاهای هنری مانند انجمن‌ها، ساختمان‌های هنری و دومنظوره‌ی کار و زندگی و فضاهای کوچک‌تر نمایشی به تشکیل شبکه‌ها و جذب استعدادهای هنری و پرورش خلاقیت منجر می‌شود. بنابراین طبقه‌ی خلاق و ساکن در شهر با انجام فعالیت‌های هنری، زمینه‌ی توسعه‌ی فعالیت‌های گردشگری را نیز فراهم می‌کنند (Sasaki, 2010). موسیقی یکی از مهم‌ترین جنبه‌های گردشگری رویداد در مکان‌ها و فضاهای هویت‌بخش است و مشوقی اثرگذار بر انگیزه‌ی سفر است (آزاده‌فر^۱، ۱۳۹۸). اکثر کشورهای توسعه‌یافته بین گردشگری و موسیقی، به عنوان دو تفریح جذاب، پیوند عمیقی ایجاد کرده‌اند و از هنر موسیقی برای توسعه‌ی گردشگری و افزایش خلاقیت شهری استفاده می‌کنند (فرحزاد و حاجی

³ Bastenegar & Ghamari

¹ Azadefar

² Farahzad & Haji Rezaei

ارائه می‌کند. مدل تولید در توسعه‌ی اقتصادی فرض می‌کند سرمایه‌گذاری در زمین و موادی که به نوبه‌ی خود خارج از یک منطقه با سود بالا فروخته می‌شود، محرک رشد اقتصادی است. فلوریدا برای توصیف افراد هوشمند و خلاق که هدایت رشد اقتصادی را بر عهده دارند، از عبارت "طبقه‌ی خلاق" استفاده می‌کند. بر مبنای نظریه‌ی شهر خلاق، نخبگان یا طبقه خلاق به سکونت در شهرهایی گرایش دارند که از تنوع، تساهل و تسامح چشمگیری برخوردار بوده و از نظر کیفیت محیط شهری و استانداردهای برنامه‌ریزی و طراحی، از سطح بالایی برخوردار باشند. بر اساس این نظریه، جذب افراد خلاق، قدرتمند شدن شهرها و بالندگی اقتصادی آن‌ها را به دنبال دارد (Florida, 2002). فلوریدا در کتابش نیروهای حرفه‌ای، علمی و هنرمند را به عنوان نخبگان خلاق در جامعه نام می‌برد که حضور آنها در شهرها باعث پویایی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌شود. بر مبنای نظریه‌ی ایشان، افراد خلاق باعث قدرتمند شدن شهر و توسعه‌ی اقتصادی می‌شوند و همچنین افراد خلاق ترجیح می‌دهند در نواحی شهری با ویژگی‌هایی مانند خلاقیت و نوآوری، تنوع و تسامح زندگی کنند (Florida, 2003). در راهبردهای موفقیت‌آمیز شهرهای خلاق بر استفاده از پتانسیل‌های بومی، زمینه‌های فرهنگی و مبتنی بر نوآوری تأکید می‌شود (Byrne, 2013). لاندری دیدگاه رادیکالی جدیدی را در باب شهرهای خلاق مطرح می‌کند. از نظر وی شهرها برای حل مسائل اجتماعی به خلاقیت نیاز دارند و در صورتی که در برخی از مکاتب فکری و اقتصادی، برای دستیابی به رقابت در صنایع با ارزش افزوده‌ی جدید به خلاقیت تأکید شده است. به بیان دیگر، لاندری خلاقیت را محدود به عرصه‌های هنری، صنایع خلاق و طراحی نمی‌داند و خواهان یک دیدگاه خلاق برای حل چالش‌ها و مسائل شهری در ابعاد و جنبه‌های گوناگون است و در شهرهای مدرن باید خلاقیت را به عنوان جایگزینی برای منابع طبیعی

بررسی چگونگی و میزان کارکرد ساختار اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق موسیقی سنندج و مؤلفه‌های محرک و توسعه‌دهنده‌ی آن می‌پردازد.

۲ مبانی نظری

دیدگاه‌های نظری و بنیادی، پتانسیل‌ها، عوامل شهر خلاق و گردشگری موسیقی و شهر خلاق موسیقی مهم‌ترین مباحثی هستند که شالوده نظری پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهند.

۲٫۱ دیدگاه‌های نظری و بنیادی شهر خلاق

نخستین بار در دهه ۱۹۸۰ میلادی ایده‌ی شهر خلاق به صورت کنونی و مدرن از جانب اقتصاددانان و نوگرایان در زمینه‌ی بازسازی شهر مطرح شد. رواج ایده‌ی شهر خلاق به‌عنوان یک راهبرد توسعه‌ی شهری تا حدودی با فرایند فراگیر تغییر اجتماعی قابل‌توصیف است و بیش از آنکه زودگذر باشد، ساختاری است. ریشه‌های پیدایش مفهوم شهر خلاق را می‌توان به جیکوبز^۱ نسبت داد. ایشان معتقد بود افراد خلاق و بااستعداد زندگی در مناطقی از شهرهایی که جمعیت سرزنده‌ای دارد، را ترجیح می‌دهند (Krop, 2013). پس از جیکوبز، هال^۲ زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی را به‌صورت ترکیبی برای تحقق‌پذیری شهر خلاق نام می‌برد که عرصه و فضا را برای تعامل بیشتر و تبادل آسان‌تر داده‌ها و اطلاعات، فراهم می‌کند که ظهور ایده‌های جدید و تفکر خلاقانه را در پی دارد (Hall, 2000). اما در واقع فلوریدا^۳ و لاندری^۴ نظریه‌پردازان اصلی مفهوم شهر خلاق هستند. فلوریدا در نظریه خود ثابت می‌کند که اصول علم اقتصاد در کشورهای جهان اول و توسعه‌یافته تغییر پیدا کرده است و در آن رشد اقتصادی بر پایه‌ی مواد خام و یا رقابت بین شرکت‌ها و کارخانه‌ها نیست. فلوریدا مصرف مبتنی بر مدل توسعه‌ی اقتصادی را به‌جای مدل رایج تولید در توسعه‌ی اقتصادی، به‌عنوان شالوده‌ی نظریه‌ی خود

³ Florida

⁴ Landry

¹ Jacobs

² Hall

نظام اقتصادی اکثر شهرهای جهان اول، تغییرات بنیادی از جمله تغییر از مبنای صنعتی به زمینه‌های فراصنعتی و توجه به خلاقیت و نوآوری در شهرها به وجود آمده است (Reckwitz, 2009; Wang & Deng, 2022). پیدایش اقتصاد خلاقانه مبتنی بر خدمات، الگوی شهر خلاق را به وجود آورده که در آن شهرها از خلاقیت، عوامل فرهنگی و هنری خود برای حفظ شهر و توسعه‌ی پایدار استفاده می‌کنند (Landry, 2000). در شهرهای خلاق، نوآوری تبدیل به نیرویی خواهد شد که منجر به توسعه‌ی اقتصادی می‌شود (Alsayel et al., 2022). شهر خلاق قادر به حل مشکلات روزمره خود و ارائه‌ی راهبردهای جدید برای تولیدات فرهنگی و مرکز خلاقیت‌ها است. شهر خلاق بر جذب سرمایه‌ی انسانی خلاق تأکید می‌کند و با بسیاری از مفاهیم دیگر مانند گردشگری خلاق، صنایع فرهنگی، فعالیت‌های اجتماعی خلاق، فعالیت‌های هنری و تولیدات دانش‌بنیان درآمیخته است (Costa, 2007). هنر و خلاقیت به‌عنوان دو عامل مهم در امر توسعه شهری قابلیت نقش آفرینی دارند (Cudny et al., 2020). فرهنگ عنصری بسیار مهم و کلیدی در کیفیت زندگی شهروندان است (Pratt, 2022) زیرا علاوه بر ارتقای کیفیت زندگی شهروندان، جذب گردشگر و بالابردن ارزش اقتصادی در زنجیره‌ی اقتصادی شهر را نیز به دنبال دارد. شهر خلاق به دیدگاه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی وابستگی زیادی دارد و مفهوم آن مطلق نیست و متناسب با نوع ایده‌آل‌ها و فرهنگ‌های مختلف، مصداق‌پذیر است (Rafihyyan, 2010). شهر خلاق شبکه‌ی ارتباطات اجتماعی مناسبی را برای ظهور خلاقیت‌های هنری، نوآوری‌های علمی و صدای رسای فرهنگ‌های مختلف ایجاد می‌کند. شهر خلاق اکثر پتانسیل‌های خود را جامه عمل می‌پوشاند و پرچمدار فعالیت‌های هنری، فرهنگی و توسعه‌ای بوده و همچنین یک شهر پر قدرت از لحاظ یادگیری و ارتباطات فرهنگی و اجتماعی است (Jinliao et al., 2022). نیاز به ایجاد

بومی تلقی کرد. در عصر حاضر اکثر شهرهای جهان با دوره‌ی گذار روبه‌رو هستند که عمدتاً ناشی از رقابت جهانی شهرها و نیروی جهانی‌شدن است. دوره‌ی گذار مذکور در شهرهای کشورهای مختلف، متفاوت است. در اکثر کشورهای آسیایی شهرها در حال رشدند در صورتی که در اکثر شهرهای کشورهای اروپایی، صنایع قدیمی ناپدید می‌شوند و ارزش‌افزوده در شهرها به‌ندرت از طریق ساخت و تولید صنعتی (کارخانه‌ای) مورد توجه قرار می‌گیرد بلکه بیشتر از طریق سرمایه‌گذاری معنوی (مالکیت معنوی) و جذب نخبگان به‌دست می‌آید و بدین ترتیب امر توسعه در محصولات، فرایندها و خدمات تجلی می‌یابد (Landry, 2006). از نظر لاندری مؤلفه‌های شهر خلاق به چهار بعد اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و فرهنگی معطوف می‌شوند (Peng and yang, 2013). اسکات^۱ خلاقیت را به‌عنوان راهکار و تدبیری می‌داند که زمان ورود آن به اقتصاد و جغرافیای شهری فرارسیده و با افول سیستم سرمایه‌داری فوردیستی و ظهور اقتصاد جدید فرهنگ‌شناختی، زمینه‌ی توسعه‌ی آن مهیا شده است (Scott, 2014). از نظر ساساکی^۲ شهرهای موفق فقط مراکز اصلی شهری معروف به شهرهای جهانی که امتیازات متنوع و منحصربه‌فردی در زمینه‌ی فعالیت‌های اقتصادی در سطح جهان دارند، نیستند بلکه شهرهایی هستند که شرایط مناسب و لازم را برای پرورش خلاقیت، نوآوری و جذب عناصر خلاق ایجاد کرده‌اند و از این طریق در مسیر توسعه حرکت می‌کنند. شهرهایی که صنایع خلاق و نوآورانه را از راه فعالیت‌های فرهنگی هنرمندان، آفرینش‌گرایان و شهروندان عادی پرورش می‌دهند در عرصه‌های جهانی از موفقیت‌های بیشتری برخوردار هستند (Sasaki, 2010).

۲،۲ پتانسیل‌ها و عوامل شهر خلاق

شهرها زمینه‌های گوناگونی را برای نوآوری‌ها و خلاقیت‌های مختلف فراهم می‌آورند (Hasan et al., 2020; Andersson & Andersson, 2015). در

² Sasaki

¹ Scott

در گردشگری موسیقی امکان دستیابی به موسیقی ترجیحی و وجود بسترهای لازم برای هم‌خوانی موسیقی بر جذب گردشگران و مشتریان تأثیر قابل‌توجهی دارند (Trompeta et al., 2022). شهر خلاق از ساختار صنایع فرهنگی گوناگون، پیچیده و با جهت‌گیری بین‌المللی برخوردار است که پرورش و پشتیبانی از این صنایع را تسهیل می‌نماید. سازمان یونسکو از سال ۲۰۰۴ ثبت شهرهای خلاق دنیا را با هدف تقویت تعاملات بین‌المللی میان شهرهایی که خلاقیت را عاملی راهبردی و توانمندساز برای توسعه و احیای زندگی شهری پایدار خود در نظر گرفته‌اند، آغاز کرده است. ۱۱۶ شهر خلاق در حال حاضر به ثبت رسیده‌اند که ۴۹ شهر از آنها، شهرهای خلاق موسیقی می‌باشند. شهرهای خلاق موسیقی برنامه‌ها و فعالیت‌های مختلفی در عرصه‌ی موسیقی دارند که برخی از آنها عبارتند از توسعه‌ی شخصی از طریق موسیقی، برگزاری جشنواره‌های بزرگ و رویدادهای موسیقی، ترویج گسترده‌ی تحقیقات علمی درباره‌ی موسیقی، طراحی ابزاری جدید برای تقویت حسی افراد مبتلا به کاهش توانایی ادراکی، سازمان‌دهی آموزش رایگان موسیقی، رقص، تئاتر و هنرهای تجسمی، اجرای موسیقی زنده، ایجاد موزه آلات موسیقی، سازمان‌دهی تورهای هنرمندان با محور موسیقی، برگزاری کارناوال‌های فرهنگی در سطح شهر با حضور نوازندگان و دانشجویان، گفتگوهای بین‌فرهنگی و بین‌نسلی از طریق موسیقی با مشارکت ویژه‌ی زنان، سالخورده‌گان و جوانان، ایجاد مراکز رشد موسیقی، آموزش مهارت‌های موسیقی برای کودکان و نوجوانان با هدف کارآفرینی خلاق، ارتقای موسیقی به منزله‌ی ابزاری توانمندساز برای گروه‌های آسیب‌پذیر، ایجاد بازار موسیقی، پشتیبانی از گروه‌های کودک و ارکسترها در جوامع حاشیه‌نشین و روستایی (بسته‌نگار و قمری، ۲۰۲۲). در جدول ۱ مؤلفه‌ها و شاخص‌های اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق و نوآور بیان شده است.

تعادل مجدد و بیشتر میان سیاست و پیشنهادات دانشگاهی برای ارزش‌های ذاتی حوزه‌های فرهنگ و خلاقیت در فرایند تحقق شهر خلاق لازم و ضروری است (Pratt, 2010). شهر خلاق به‌صورت مشخص، نتیجه‌ی فرم و فرایند شهرنشینی است که در آن خلاقیت و نوآوری در خط مقدم قرار دارد. در اکثر موارد خلاقیت و نوآوری اشاره به فرایندی دارد که از طریق آن یک حوزه در بخش فرهنگ حالت نمادین پیدا می‌کند، مانند تولد آهنگ‌های جدید که همان حدود خلاقیت و نوآوری را بیان می‌کنند (Csikszentmihalyi, 1997). زمینه‌ها و عوامل شهری مؤثر بر تولد آهنگ‌ها و موسیقی‌های جدید در طول زمان، شهر خلاق موسیقی را به وجود می‌آورد. شهر خلاق موسیقی با تکیه بر عناصر شاخص اجتماعی و فرهنگی خود، باعث ایجاد رونق و نوآوری در حوزه‌های مختلف هنری، اقتصادی و گردشگری می‌شود و از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (UNESCO, 2019).

۲٫۳ گردشگری موسیقی و شهر خلاق موسیقی

فعالیت بازدید از یک شهر یا منطقه با هدف تماشا و شرکت در جشنواره‌ها، کنسرت‌های موسیقی و فرهنگی و یا تجربه‌ی موسیقی آن مقصد، گردشگری موسیقی است (Torabi Farsani et al., 2017). گردشگران همیشه تحت‌تأثیر شگفتی‌های مقصد قرار می‌گیرند. آن‌ها علاقه‌مندند که به کشف موضوعات ناشناخته در مقصد بپردازند. مقاصد گردشگری با نواها، رقص‌ها و انواع سنن در ذهن مخاطب به خاطر آورده می‌شوند (آزادفر، ۱۳۹۸). در گردشگری موسیقی برای شرکت در یک رویداد با محوریت موسیقی جهت کسب تجارب جدید یا تجدید خاطر و بازدید از سایت‌ها و موزه‌های مرتبط با موسیقی مبادرت به سفر داخلی یا بین‌المللی صورت می‌گیرد (خوشخو ایمانی و راستگو، ۱۳۹۸).

¹ Azadefar

² Khoshkhoo Imani & Rastgoo

³ Bastenegar & Ghamari

جدول ۱ مؤلفه‌ها و شاخص‌های اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق و نوآور

منبع	شاخص	مؤلفه
ARC-CCI (2012) UNESCO (2014) (European Affairs KEA 2009) Pratt (2010) 2012(Correia) Trompeta et al. (2022) Khoo (2020)	کیفیت‌های سرزندگی و اجتماع پذیری مکان‌های تفریحی و گردشگری فعالیت مؤسسات و عوامل گردشگری برگزاری مراسم‌ها و آیین‌های محلی تنوع گونه‌های موسیقی جذابیت گونه‌های موسیقی تنوع رقص‌های محلی جذابیت رقص‌های محلی	عوامل و جاذبه‌های گردشگری
Landry (2012) Florida (2003) Sasaki (2010) KEA European Affairs 2009(UNESCO (2014) HKSAR (2004) 2011(Oliveira Jinliao et al. (2022)	تمایل و علاقه شهروندان به یادگیری و آموزش حمایت شهروندان از فعالیت‌های هنری فعالیت نخبگان علمی و بومی حضور فعال فرهیختگان و مشاهیر بومی فعالیت و حمایت رسانه‌های اجتماعی از فعالیت‌های هنری امکان جذب سرمایه‌های انسانی خلاق	قابلیت و استعداد سرمایه انسانی
UNESCO (2014) Vanolo (2009) KEA European Affairs 2009(Pratt (2010) Khoo (2020) HKSAR (2004) ARC-CCI (2012) 2016(Ramos et al. Vanova and Miskovicova 2014(Florida (2003) Matthews & Gadaloff (2022)	تنوع فعالیت‌های هنری تنوع اقوام و نژادهای مختلف ساکن در شهر عملکرد محیط‌های گوناگون اجتماعی باز و فرهنگی تنوع زبان و ادبیات ساکنین در شهر تنوع محصولات موسیقی ارائه شده و قابل دسترس حضور و سهم غیربومیان در زمینه فعالیت‌های هنری و فرهنگی فعالیت مؤسسات و مراکز علمی و فرهنگی امتیاز آزادی بیان و مطبوعات فعالیت‌های انجمن‌های مختلف هنری-فرهنگی فعال	تنوع فرهنگی - اجتماعی
UNESCO (2014) Vanolo (2009) Florida (2003) (KEA European Affairs 2009 Hasan et al. (2020)	آزادی فروش محصولات موسیقی آزادی فردی و اجتماعی مسئولیت‌پذیری شهروندان جهت حمایت از عوامل فرهنگی مشارکت زنان امکان پرورش استعدادهای محلی	سرمایه اجتماعی محرک

خلاقیت و نوآوری را عامل مهم استراتژیک در فرایند توسعه‌ی پایدار شناخته‌اند، تأسیس شده است. در

شبکه‌ی شهرهای خلاق یونسکو (UCCN^۱) برای ایجاد بسترهایی جهت همکاری میان شهرهایی که

^۱ UNESCO Creative Cities Network

پاسخ به سوالات و همچنین نظرسنجی از شهروندان به صورت برخط، برداشت و جمع‌آوری داده‌ها انجام شده است. در محیط نرم افزار SPSS از آزمون تی تک نمونه‌ای برای سنجش کارکرد مؤلفه‌های اجتماعی-فرهنگی استفاده شده و از طریق مدل رگرسیون چندگانه معنی‌داری اثر شاخص‌های اجتماعی-فرهنگی بر توسعهی شهر خلاق موسیقی سنندج بررسی شده است.

حجم نمونه و مبنای انتخاب نمونه‌ها (نمونه-گیری):

برای تعیین حجم نمونه به دو پارامتر جمعیت شهر سنندج و تعداد متغیرهای پیش‌بین در مدل توجه شده است. بر مبنای روش کوکران با توجه به فاصله‌ی اطمینان ۹۵ درصد و میزان اشتباه مجاز ۰٫۰۵، برای جمعیت ۴۱۲۷۶۷ نفر شهر سنندج در سال ۱۳۹۵، حدوداً تعداد ۳۸۴ مورد برای حجم نمونه پیشنهاد می‌شود و در مدل رگرسیون به ازای هر متغیر پیش‌بین ۱۰ الی ۱۵ مورد برای حجم نمونه نیاز است. مدل رگرسیون پژوهش ۲۶ متغیر پیش‌بین دارد بنابراین، با در نظر گرفتن شرایط ایده‌آل تعداد ۳۸۴ مورد پرسشنامه برای حجم نمونه کفایت می‌کند. انتخاب نمونه‌ها به روش تصادفی انجام شده و افرادی که شناخت کافی در مورد شرایط و مؤلفه‌های اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق سنندج داشتند، در نظر سنجی مشارکت کردند.

روایی و پایایی داده‌ها: روایی پرسشنامه از طریق تحلیل محتوای آن با توجه به اهداف پژوهش و ادبیات علمی موضوع، توسط متخصصین تأیید شده است. ضریب آلفای کرونباخ^۱ برای بررسی پایایی داده‌های جمع‌آوری شده ۰٫۸۷۸ به دست آمده و با توجه به اینکه از آستانه ۰٫۷ بیشتر است، داده‌ها از پایایی قابل‌قبولی برخوردار هستند.

۴ محدوده‌ی مطالعاتی

شهر خلاق موسیقی سنندج نخستین شهر موسیقی ایرانی است که در سال ۱۳۹۸ به شبکه‌ی شهرهای خلاق یونسکو پیوست. در سال ۱۳۹۵ جمعیت شهر

سطح محلی توجه به خلاقیت و صنایع فرهنگی در قلب برنامه‌های توسعه‌ای و در سطح جهانی همکاری فعال شهرهای خلاق، مهم‌ترین هدف تأسیس این شبکه است. UCCN به دنبال شناختن قابلیت‌ها و ویژگی‌های منحصر به فرد شهرهای خلاق و سپس ارتقاء و شناساندن آنها به عرصه رقابت-پذیری جهانی است. مشارکت در زندگی فرهنگی و بهبود دسترسی به ویژه برای گروه‌ها و اقشار آسیب‌پذیر جامعه، توزیع و انتشار فعالیت‌های فرهنگی، کالاها و خدمات، افزایش تولید، ادغام کامل فرهنگ و خلاقیت با برنامه‌ها و طرح‌های توسعه پایدار شهری و غیره از مهم‌ترین اهداف شهرهای خلاق است. صنایع دستی، هنرهای مردمی، رسانه، سینما، طراحی، ادبیات، موسیقی و فعالیت‌های هنری دیگر، رشته‌های اصلی هستند که سازمان جهانی یونسکو در شبکه‌ی شهرهای خلاق به آنها توجه دارد (UNESCO, 2019).

۳ روش تحقیق

شهر خلاق موسیقی با زمینه‌های مختلف و فرایند-های برنامه‌ریزی و طراحی شهری در ارتباط است. این پژوهش با توجه به اینکه در مرحله‌ی اول کارکرد مؤلفه‌ها و ساختارهای اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق موسیقی سنندج را می‌سنجد و در مرحله‌ی دوم ارتباط آنها را با توسعه‌ی شهر خلاق موسیقی سنندج بررسی می‌کند، می‌توان گفت که به لحاظ هدف از نوع کاربردی است. در فرایند سنجش و تحلیل مؤلفه‌های اجتماعی-فرهنگی و داده‌پردازی جهت تبیین یافته‌ها، از تکنیک‌های کیفی و کمی استفاده شده است بنابراین رویکرد روش‌شناسی پژوهش حاضر آمیخته (کمی-کیفی) است.

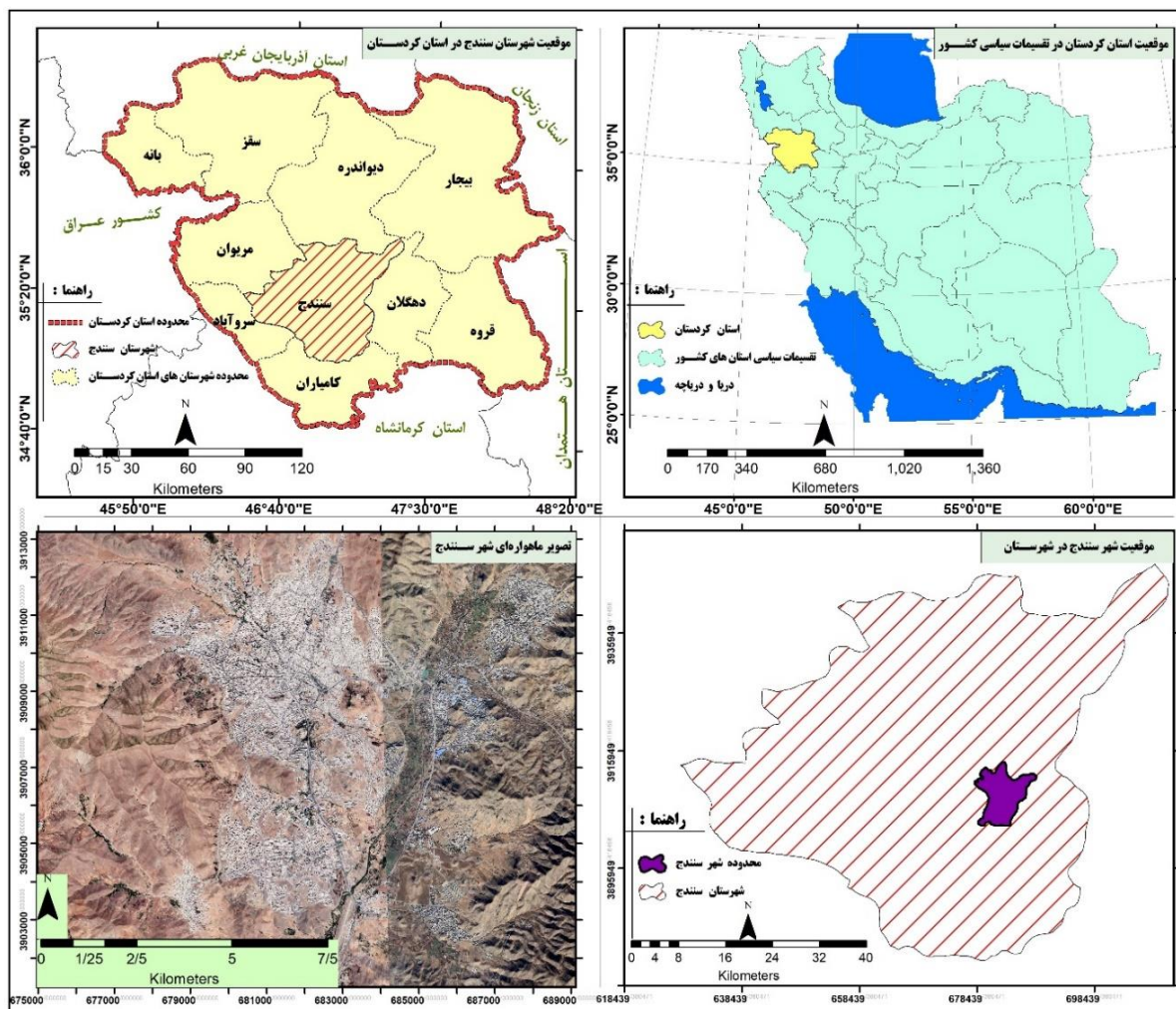
تکنیک‌های برداشت و تحلیل: شناخت

ساختارهای اجتماعی-فرهنگی و میزان کارکرد آنها با استفاده از شیوه‌های مختلف امکان‌پذیر است. در این پژوهش از طریق پرسشنامه‌ی ساختاریافته براساس شاخص‌ها و طراحی طیف لیکرت برای

¹ Cronbach's Alpha

برخورداری از پشتوانه‌ی تاریخی غنی در حوزه‌های هنری متنوع، بهره‌مندی از بزرگان و نامداران عرصه‌ی موسیقی، ریشه‌دار بودن موسیقی و آواهای مختلف در میان ساکنان، برگزاری جشن‌های موسیقی در سطح شهر و محلات شهری، برگزاری جشنواره‌های ملی و بین‌المللی هنری در حوزه‌های مختلف مانند دف‌نوازی و غیره، از جمله مهم‌ترین معیارها و عواملی هستند که زمینه‌ی معرفی و ثبت جهانی شهر سنندج را به‌عنوان شهر خلاق موسیقی در شبکه‌ی جهانی شهرهای خلاق فراهم نموده‌اند (Farsnews, 2021).

سنندج ۴۱۲۷۶۷ نفر (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) گزارش شده و این شهر مرکز استان کردستان است که در ناحیه‌ی غربی کشور واقع شده است (تصویر ۱). قدمت تاریخی سنندج به دوره‌ی صفویان برمی‌گردد. زبان مردم سنندج کُردی سورانی اردلانی است. شهر سنندج به‌لحاظ فرهنگی، هنری و مذهبی جایگاه ویژه‌ای در میان مناطق کردنشین دارد و همواره خاستگاه موسیقی فاخر ایرانی بوده است. اکنون نیز آکادمی‌ها، هنرستان‌ها و مراکز آموزشی خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد بسیاری را در حوزه‌ی موسیقی در خود جای داده است (UNESCO, 2019).

تصویر ۱ نقشه‌ی موقعیت جغرافیایی شهر سنندج

۵ یافته‌ها و بحث

۵٫۱ کارکرد ساختارهای اجتماعی-

فرهنگی شهر خلاق

برای بررسی کارکرد ساختارهای اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق موسیقی سنندج، سازه‌های عوامل و جاذبه‌های گردشگری، قابلیت و استعداد سرمایه‌ی انسانی، تنوع فرهنگی-اجتماعی و سرمایه‌ی اجتماعی محرک از طریق آزمون تی سنجش شد.

۵٫۱٫۱ عوامل و جاذبه‌های گردشگری

سطح معنی‌داری (Sig.) متفاوتی برای عوامل و جاذبه‌های گردشگری مرتبط با شهر خلاق موسیقی سنندج به دست آمده است. در آزمون فرض انجام شده، سطح معنی‌داری برای برگزاری مراسم‌ها و آیین‌های محلی ۰٫۸۸۱ محاسبه شده است و با توجه به بیشتر بودن آن از مقدار ۰٫۰۵ می‌توان گفت که

با فاصله‌ی اطمینان ۹۵ درصد فرض صفر (H_0) آزمون تأیید می‌شود و وضعیت این شاخص در حد متوسط است. سطح معنی‌داری شاخص‌های کیفیت سرزندگی و اجتماع‌پذیری مکان‌های تفریحی و گردشگری، فعالیت مؤسسات و عوامل گردشگری موسیقی کمتر از ۰٫۰۵ است و آماره تی آنها متغیر منفی به دست آمده است. بنابراین با فاصله‌ی اطمینان ۹۵ درصد، فرض صفر (H_0) آزمون رد می‌شود و می‌توان گفت که وضعیت این شاخص‌ها ضعیف و نامطلوب است. برای شاخص‌های تنوع و جذابیت گونه‌های موسیقی، تنوع و جذابیت رقص‌های محلی، سطح معنی‌داری کمتر از ۰٫۰۵ محاسبه شده ولی آماره تی مثبت است بنابراین با فاصله اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که جذابیت و تنوع گونه‌های موسیقی و رقص محلی مطلوب و مناسب است (جدول ۲).

جدول ۲ آماره تی و سطح معنی‌داری شاخص‌های عوامل و جاذبه‌های گردشگری

95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	t	شاخص
Upper	Lower				
-0.0065	-0.1356	-0.07	0.031	-2.16	کیفیت سرزندگی و اجتماع‌پذیری مکان‌های تفریحی و گردشگری
-0.3242	-0.5600	-0.44	0.000	-7.37	فعالیت مؤسسات و عوامل گردشگری موسیقی
0.0953	-0.1111	-0.007	0.881	-0.15	برگزاری مراسم‌ها و آیین‌های محلی
0.8081	0.6235	0.715	0.000	15.25	تنوع گونه‌های موسیقی
0.9397	0.7446	0.842	0.000	16.97	جذابیت گونه‌های موسیقی
0.9036	0.7175	0.81	0.000	17.13	تنوع رقص‌های محلی
1.1496	0.9767	1.06	0.000	24.17	جذابیت رقص‌های محلی

۵٫۱٫۲ قابلیت و استعداد سرمایه انسانی

وضعیت شاخص‌های مؤلفه‌ی قابلیت و استعداد سرمایه‌ی انسانی با توجه به سطح معنی‌داری محاسبه شده، در دو دسته طبقه‌بندی می‌شوند. در دسته‌ی اول Sig. بیشتر از ۰٫۰۵ شاخص‌های فعالیت نخبگان علمی و بومی در حوزه‌ی موسیقی،

حضور فعال فرهیختگان و مشاهیر بومی، فعالیت و حمایت رسانه‌های اجتماعی از موسیقی، دال بر تأیید فرض صفر (H_0) و بیان وضعیت و حالت متوسط میزان کارکرد آنها است. سطح معنی‌داری فعالیت نخبگان علمی و بومی، حضور فعال فرهیختگان و مشاهیر نزدیک به ۰٫۰۵ و با آماره تی منفی محاسبه

آموزش و گوش دادن به موسیقی، کمتر از ۰٫۰۵ و آماره تی هم مثبت برآورد شده است. بنابراین با فاصله‌ی اطمینان ۹۵ فرض صفر (H_0) قابل رد است و می‌توان گفت که کارکرد و وضعیت این شاخص‌ها در حد مناسب و مطلوب قرار دارد (جدول ۳).

شده است این امر کارکرد نسبتاً متوسط و متمایل به ضعیف این شاخص‌ها را نشان می‌دهد. در دسته‌ی دوم، سطح معنی‌داری برای شاخص‌های حمایت شهروندان از فعالیت‌های وابسته به موسیقی، تمایل و علاقه‌ی شهروندان به یادگیری و

جدول ۳ آماره تی و سطح معنی‌داری شاخص‌های قابلیت و استعداد سرمایه انسانی

95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	t	شاخص
Upper	Lower				
1.1471	0.9792	1.06	0.000	24.90	تمایل و علاقه‌ی شهروندان به یادگیری و آموزش موسیقی
0.6270	0.4467	0.53	0.000	11.71	حمایت شهروندان از فعالیت‌های وابسته به موسیقی
1.2121	1.0406	1.12	0.000	25.82	تمایل و علاقه‌ی شهروندان به گوش دادن موسیقی محلی
0.0126	-0.1810	-0.08	0.088	-1.71	فعالیت نخبگان علمی و بومی در حوزه‌ی موسیقی
0.0036	-0.1931	-0.09	0.059	-1.89	فعالیت و حضور فعال فرهیختگان و مشاهیر بومی موسیقی
0.1193	-0.0772	0.02	0.674	0.42	فعالیت و حمایت رسانه‌های اجتماعی از موسیقی

سطح معنی‌داری کمتر از ۰٫۰۵ و آماره تی منفی شاخص‌های عملکرد محیط‌های اجتماعی باز و فرهنگی گوناگون، حضور و سهم غیربومیان در زمینه‌ی اشتغال موسیقی، نشان‌دهنده‌ی وضعیت نامطلوب و نامناسب این شاخص‌ها است. آماره تی مثبت شاخص‌های تنوع فعالیت‌های هنری، اقوام و نژادها، زبان و ادبیات ساکنین در شهر و محصولات موسیقی متنوع ارائه شده و قابل‌دسترس، کارکرد مطلوب و وضعیت مناسب آنها را بیان می‌کند (جدول ۴).

۵٫۱٫۳ تنوع فرهنگی-اجتماعی

فرض صفر آزمون در ارتباط با شاخص‌های فعالیت مؤسسات و مراکز علمی و فرهنگی متنوع در حوزه‌ی موسیقی و فعالیت‌های انجمن‌های مختلف فعال در عرصه‌ی موسیقی، با توجه به سطح معنی‌داری ۰٫۰۵ و ۰٫۰۱ تأیید می‌شود و نشان می‌دهد که وضعیت کارکرد مؤسسات، مراکز علمی و انجمن‌های مختلف و فعال موسیقی در حد متوسط است و نسبت به شرایط مطلوب و مناسب فاصله دارند.

جدول ۴ آماره تی و سطح معنی‌داری شاخص‌های تنوع فرهنگی-اجتماعی

95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	t	شاخص
Upper	Lower				
0.3076	0.1134	0.21	0.000	4.26	تنوع فعالیت‌های هنری
0.4361	0.2639	0.35	0.000	7.98	تنوع اقوام و نژادهای مختلف ساکن در شهر
-0.3200	-0.5221	-0.42	0.000	-8.19	عملکرد محیط‌های اجتماعی باز و فرهنگی گوناگون
0.3634	0.1840	0.27	0.000	6.01	تنوع زبان و ادبیات ساکنین در شهر
0.4996	0.3004	0.40	0.000	7.90	محصولات موسیقی متنوع ارائه شده و قابل‌دسترس
-0.4176	-0.6139	-0.51	0.000	-10.33	حضور و سهم غیر بومیان در زمینه‌ی اشتغال موسیقی
0.0844	-0.1055	-0.01	0.828	-0.21	فعالیت مؤسسات و مراکز علمی و فرهنگی متنوع در حوزه‌ی موسیقی
0.0569	-0.1201	-0.03	0.483	-0.70	فعالیت‌های انجمن‌های مختلف فعال در عرصه‌ی موسیقی

است. وضعیت و کارکرد مناسب و مطلوب شاخص‌های آزادی فروش محصولات موسیقی، مسؤولیت‌پذیری شهروندان جهت حمایت از عوامل موسیقی، امکان پرورش استعدادهاى محلی برای توسعه‌ی تولیدات و محصولات موسیقی، با توجه به آماره تی مثبت و سطح معنی‌داری کمتر از آستانه‌ی آزمون فرض، تأیید می‌شود (جدول ۵).

۵،۱،۴ سرمایه‌ی اجتماعی محرک

کارکرد ضعیف و نامناسب مشارکت مشروع زنان در حوزه‌ی تولید موسیقی با سطح معنی‌داری کمتر از ۰،۰۵ و آماره تی ۵،۳۷- تأیید می‌شود و سطح معنی‌داری ۰،۱۴۱ شاخص آزادی فردی و اجتماعی برای تولید موسیقی بر تأیید فرض صفر (H_0) دلالت دارد و نشان‌دهنده‌ی وضعیت حد متوسط این شاخص

جدول ۵ آماره تی و سطح معنی‌داری شاخص‌های سرمایه‌ی اجتماعی محرک

95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	t	شاخص
Upper	Lower				
0.2761	0.0818	0.178	0.000	3.62	آزادی فروش محصولات موسیقی
0.0280	-0.1965	-0.08	0.141	-1.47	آزادی فردی و اجتماعی برای تولید موسیقی
0.3692	0.1782	0.273	0.000	5.63	مسئولیت‌پذیری شهروندان جهت حمایت از عوامل موسیقی
-0.1936	-0.4169	-0.305	0.000	-5.37	مشارکت مشروع زنان در حوزه‌ی تولید موسیقی
0.6287	0.4239	0.52	0.000	10.10	امکان پرورش استعداد‌های محلی برای توسعه‌ی تولیدات و محصولات موسیقی

فرهنگی بررسی‌شده قادر هستند تغییرات "توسعه‌ی شهر خلاق موسیقی سنندج" را تبیین کنند و اثرگذاری برخی از متغیرها را معنی‌دار نشان می‌دهند. سطح معنی‌داری و ضرایب استاندارد شده‌ی شاخص‌های پژوهش جهت بررسی میزان معنی‌داری اثر هر یک از شاخص‌ها بر توسعه شهر خلاق موسیقی سنندج در جدول ۶ بیان شده است. در این جدول شاخص‌هایی که سطح معنی‌داری (Sig.) آنها کمتر از ۰،۰۵ بیان شده بیانگر رد فرض صفر (H_0) و تأیید فرض مقابل و تأیید اثر معنی‌دار آنها (تأثیر بالقوه) بر "امکان گسترش و توسعه‌ی آتی فعالیت‌ها و محصولات وابسته به موسیقی" در شهر سنندج است. بنابراین با فاصله‌ی اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که شاخص‌های کیفیت سرزندگی و اجتماع‌پذیری مکان‌های تفریحی و گردشگری، فعالیت مؤسسات و عوامل گردشگری موسیقی، تنوع فعالیت‌های هنری، تمایل و علاقه‌ی شهروندان به یادگیری و آموزش موسیقی، حمایت شهروندان از فعالیت‌های وابسته به موسیقی، فعالیت نخبگان علمی و بومی در حوزه‌ی موسیقی، فعالیت و حضور فعال فرهیختگان و مشاهیر بومی موسیقی، فعالیت

۵،۲ محرک‌ها و عوامل توسعه شهر خلاق موسیقی

محرک‌ها و عوامل مختلفی امکان گسترش و توسعه‌ی فعالیت‌ها و محصولات وابسته به موسیقی در افق توسعه‌ی آتی شهر خلاق موسیقی سنندج را فراهم می‌آورند. در این پژوهش با توجه به بررسی ساختارهای اجتماعی-فرهنگی، اثر مؤلفه‌ها و شاخص‌های مطالعاتی بر امکان توسعه‌ی آتی شهر خلاق موسیقی سنندج از طریق مدل رگرسیون چندگانه بررسی و سنجش شد. در خلاصه‌ی مدل مذکور، میزان همبستگی ۰،۹۵۸ و ضریب تعیین تعدیل‌شده ۰،۹۱۱ محاسبه شده است. ضریب مذکور ۹۱ درصد از تغییرات واریانس متغیر وابسته‌ی پژوهش را تبیین می‌کند و نشان دهنده برآزش مناسب مدل پژوهش است. در تحلیل آنوا^۱ مقدار F برای آماره F و با سطح معنی‌داری کمتر از ۰،۰۵ به دست آمده است بنابراین می‌توان گفت که متغیرهای مستقل پژوهش تغییرات متغیر وابسته را به خوبی بیان می‌کنند و مدل رگرسیونی پژوهش مدل مناسبی بوده و مجموعه متغیرهای اجتماعی-

¹ Anova

گسترش و توسعه‌ی فعالیت‌ها و محصولات وابسته به موسیقی اثر معنی‌دار دارند. فعالیت نخبگان علمی و بومی در حوزه موسیقی با ضریب اثر ۰٫۱۸۲، اثرگذارترین عامل و محرکه در امر توسعه‌ی آتی شهر خلاق موسیقی سنج است.

و حمایت رسانه‌های اجتماعی از موسیقی، فعالیت مؤسسات و مراکز علمی و فرهنگی متنوع در حوزه موسیقی، فعالیت‌های انجمن‌های مختلف فعال در عرصه‌ی موسیقی، آزادی فروش محصولات موسیقی، آزادی فردی و اجتماعی برای تولید موسیقی، مسؤولیت‌پذیری شهروندان جهت حمایت از عوامل موسیقی و امکان پرورش استعدادهاى محلی برای توسعه تولیدات و محصولات موسیقی، بر امکان

جدول ۶ متغیرها، ضرایب استاندارد شده و سطح معنی‌داری آنها

Sig.	t	Standardized Coefficients	Std. Error	Uns. Coefficients	شاخص
		Beta		B	
0.000	-5.16		0.13	-0.676	
0.001	3.20	0.062	0.02	0.068	کیفیت سرزندگی و اجتماع پذیری مکان‌های تفریحی و گردشگری
0.000	5.86	0.114	0.01	0.069	فعالیت مؤسسات و عوامل گردشگری موسیقی
0.093	-1.68	-0.033	0.02	-0.023	برگزاری مراسم و آیین‌های محلی
0.587	-0.54	-0.012	0.01	-0.009	تنوع گونه‌های موسیقی
0.419	-0.80	-0.017	0.01	-0.013	جذابیت گونه‌های موسیقی
0.056	1.91	0.044	0.01	0.034	تنوع رقص‌های محلی
0.823	-0.22	-0.004	0.01	-0.004	جذابیت رقص‌های محلی
0.000	4.90	0.119	0.01	0.087	تنوع فعالیت‌های هنری
0.000	4.04	0.088	0.01	0.074	تمایل و علاقه شهروندان به یادگیری و آموزش موسیقی
0.000	3.81	0.084	0.01	0.066	حمایت شهروندان از فعالیت‌های وابسته به موسیقی
0.948	-0.06	-0.001	0.01	-0.001	تمایل و علاقه شهروندان به گوش دادن موسیقی محلی
0.000	6.64	0.182	0.02	0.133	فعالیت نخبگان علمی و بومی در حوزه موسیقی
0.000	4.93	0.138	0.02	0.099	فعالیت و حضور فعال فرهیختگان و مشاهیر بومی موسیقی
0.000	6.20	0.130	0.01	0.094	فعالیت و حمایت رسانه‌های اجتماعی از موسیقی
0.195	-1.29	-0.023	0.01	-0.019	تنوع اقوام و نژادهای مختلف ساکن در شهر

0.709	0.37	0.008	0.01	0.005	عملکرد محیط‌های اجتماعی باز و فرهنگی گوناگون
0.576	0.56	0.012	0.01	0.009	تنوع زبان و ادبیات ساکنین در شهر
0.304	1.02	0.020	0.01	0.014	محصولات موسیقی متنوع ارائه شده و قابل دسترس
0.259	1.13	0.020	0.013	0.014	حضور و سهم غیر بومیان در زمینه‌ی اشتغال موسیقی
0.000	3.63	0.085	0.017	0.063	فعالیت مؤسسات و مراکز علمی و فرهنگی متنوع در حوزه‌ی موسیقی
0.000	5.39	0.131	0.019	0.105	فعالیت‌های انجمن‌های مختلف فعال در عرصه‌ی موسیقی
0.000	7.14	0.166	0.017	0.121	آزادی فروش محصولات موسیقی
0.000	5.24	0.112	0.013	0.071	آزادی فردی و اجتماعی برای تولید موسیقی
0.000	6.08	0.132	0.016	0.097	مسئولیت‌پذیری شهروندان جهت حمایت از عوامل موسیقی
0.610	0.51	0.011	0.013	0.007	مشارکت مشروع زنان در حوزه‌ی تولید موسیقی
0.000	5.05	0.097	0.013	0.067	امکان پرورش استعداد‌های محلی برای توسعه‌ی تولیدات و محصولات موسیقی

محوریت موسیقی به وجود مکان‌های هویت‌بخش در مقاصد سفر تأکید دارد، باید در شهر سنندج نیز افزایش کیفیت مکان‌های تفریحی و گردشگری مورد توجه قرار گیرد. از این رو، در شهر سنندج ارتقاء کمیت‌ها، کیفیت‌ها و افزایش سطح رضایت‌مندی نسبت به شاخص‌های یاد شده، زمینه بهبود کارکرد ساختار اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق موسیقی را در پی خواهد داشت. کیفیت سرزندگی و اجتماع‌پذیری مکان‌های تفریحی و گردشگری، فعالیت مؤسسات و عوامل گردشگری موسیقی که در گروه اول قرار دارند به صورت بالقوه جزء عوامل و محرکه‌های توسعه آتی شهر خلاق موسیقی سنندج نیز هستند. بنابراین، از طرفی کارکرد ضعیف این شاخص‌ها در ساختار اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق سنندج و از طرف دیگر اثرگذاری معنی‌دار آنها (به صورت بالقوه نه بالفعل)

یافته‌ها نشان می‌دهند که شاخص‌های ساختار اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق موسیقی سنندج را می‌توان بر اساس کارکردی که دارند، در سه گروه طبقه‌بندی نمود. گروه اول معطوف به شاخص‌هایی می‌شود که کارکرد مناسبی ندارد. شاخص‌های کیفیت سرزندگی و اجتماع‌پذیری مکان‌های تفریحی و گردشگری، فعالیت مؤسسات و عوامل گردشگری موسیقی، عملکرد محیط‌های اجتماعی باز و فرهنگی گوناگون، حضور و سهم غیر بومیان در زمینه اشتغال موسیقی، مشارکت مشروع زنان در حوزه‌ی تولید موسیقی، در گروه مذکور قرار دارند. همان طور که ترومپتا^۱ (۲۰۲۲) شرایط و کیفیت‌های محیط‌های گردشگری و مهمان‌نوازی را به عنوان یک عامل مهم برای توسعه گردشگری موسیقی تبیین می‌کند و آزاده‌فر^۲ (۱۳۹۸) برای برگزاری گردشگری رویداد با

² Azadefar

¹ Trompeta

از عوامل مهم برای شکل گیری شهر خلاق به شمار می‌روند. همسو با این یافته‌های دیگران، در این مقاله نیز فعالیت نخبگان علمی، فرهیختگان و مشاهیر بومی به عنوان یک عامل مهم در امر توسعه‌ی شهر خلاق موسیقی سنندج تبیین شد.

کاستا^۵ (۲۰۰۷) به جذب سرمایه‌ی انسانی و استعداد‌های مختلف، اندرسون^۶ (۲۰۱۵)، کادنی^۷ و همکاران (۲۰۲۰) به اثر فعالیت‌های هنری و امر خلاقیت در فرایندهای توسعه‌ی شهری تأکید داشتند و جین‌لیائو^۸ و همکاران (۲۰۲۲) اثر شبکه‌های اجتماعی و حمایت از فعالیت‌های هنری را در شهر خلاق بیان کردند. در شهر خلاق سنندج نیز پرورش استعدادها و جذب سرمایه‌های انسانی، وجود انواع فعالیت‌های هنری و موسیقی‌های متنوع، مسؤولیت‌پذیری و حمایت‌های شهروندان جزو شاخص‌های گروه سوم هستند که از مطلوبیت مناسبی برخوردار هستند. تنوع گونه‌های موسیقی اعم از سازی و آوازی، کاربردی یا زیباشناسانه، مناسبی یا غیرمناسبی، مذهبی یا غیر مذهبی، خصوصی یا عمومی، جذابیت گونه‌های موسیقی، تنوع رقص‌های محلی، جذابیت رقص‌های محلی، تمایل و علاقه‌ی شهروندان به یادگیری و آموزش موسیقی، حمایت شهروندان از فعالیت‌های وابسته به موسیقی، تمایل و علاقه‌ی شهروندان به گوش دادن موسیقی محلی، تنوع فعالیت‌های هنری، تنوع اقوام و نژادهای مختلف ساکن در شهر، تنوع زبان و ادبیات ساکنین در شهر، محصولات موسیقی متنوع ارائه‌شده و قابل‌دسترس، آزادی فروش محصولات موسیقی، مسؤولیت‌پذیری شهروندان جهت حمایت از عوامل موسیقی، امکان پرورش استعداد‌های محلی برای توسعه‌ی تولیدات و محصولات موسیقی، مجموعه شاخص‌های گروه سوم را تشکیل می‌دهند. شاخص‌های تنوع فعالیت‌های هنری، تمایل و علاقه شهروندان به

بر امکان توسعه آتی شهر، بر ارائه برنامه‌ها و طرح‌های کارآمد جهت ارتقاء کارکرد آنها تأکید می‌ورزد و لازم است در اولویت اول برنامه‌ها و اقدامات مربوط به برنامه‌ریزی و توسعه شهر خلاق موسیقی سنندج قرار گیرند.

شاخص‌هایی که سطح کل‌کرد آنها در حد متوسط است گروه بعدی را تشکیل می‌دهند. شاخص‌های برگزاری مراسم‌ها و آیین‌های محلی، فعالیت نخبگان علمی و بومی، فرهیختگان و مشاهیر بومی موسیقی، فعالیت و حمایت رسانه‌های اجتماعی از موسیقی، فعالیت مؤسسات و مراکز علمی و فرهنگی متنوع در حوزه موسیقی، فعالیت‌های انجمن‌های فعال در عرصه‌ی موسیقی، آزادی فردی و اجتماعی برای تولید موسیقی در گروه دوم قرار دارند. هرچند میزان کل‌کرد این شاخص‌ها ضعیف و نامطلوب نیست ولی در سطح مناسب و بالاتر از حد متوسط هم نیست. این شاخص‌ها باید در اولویت دوم فرایندهای برنامه‌ریزی شهر خلاق موسیقی سنندج، جهت بهبود شرایط و افزایش سطح کل‌کرد آنها، مورد توجه قرار گیرند. شاخص‌های فعالیت نخبگان علمی و بومی در حوزه موسیقی، فعالیت و حضور فعال فرهیختگان و مشاهیر بومی موسیقی، فعالیت و حمایت رسانه‌های اجتماعی از موسیقی، فعالیت‌های انجمن‌های مختلف فعال در عرصه‌ی موسیقی، فعالیت مؤسسات و مراکز علمی و فرهنگی متنوع در حوزه موسیقی، آزادی فردی و اجتماعی برای تولید موسیقی از عوامل و محرکه‌های اثرگذار و مهم امکان توسعه‌ی آتی شهر خلاق موسیقی سنندج هستند که در گروه دوم نیز قرار دارند. بنابراین، برای افزایش اثرگذاری آنها در افق توسعه‌ی آتی شهر سنندج باید وضعیت کل‌کرد آنها از حد متوسط به سطح مناسب و مطلوب افزایش یابد. هنرمندان، نخبگان و افراد خلاق در پژوهش‌های هال و فایفر^۱ (۲۰۰۰)، فلوریدا^۲ (۲۰۰۲)، ساساکی^۳ (۲۰۱۰) و یونسکو^۴ (۲۰۱۹)

⁵ Costa

⁶ Andersson

⁷ Cudny

⁸ Jinliao

¹ Hall & Pfeiffer

² Florida

³ Sasaki

⁴ UNESCO

موسیقی محلی، تنوع فعالیت‌های هنری و زبان و ادبیات، اقوام و نژادهای مختلف ساکن در شهر، محصولات موسیقی متنوع و قابل‌دسترس و آزادی فروش، مسؤولیت‌پذیری شهروندان جهت حمایت از عوامل موسیقی، امکان پرورش استعدادهای محلی برای توسعه‌ی تولیدات و محصولات موسیقی، برگزاری مراسم و آیین‌های محلی، فعالیت‌های نخبگان موسیقی، حضور فرهیختگان و مشاهیر بومی موسیقی، حمایت رسانه‌های اجتماعی، فعالیت مراکز علمی و انجمن‌های فعال، آزادی فردی و اجتماعی برای تولید موسیقی، به سرمایه‌انسانی و اجتماعی و همچنین هویت شهر سنندج مربوط می‌شوند که پیش‌ران‌ها و کلان‌روندهای مؤثر بر توسعه‌ی امورات و فعالیت‌های هنری را به وجود آورده‌اند و با وجود محدودیت‌های مختلف، زمینه‌ی پیدایش شهر خلاق موسیقی سنندج را فراهم نموده‌اند.

با وجود اینکه شهر سنندج به عنوان یک شهر خلاق موسیقی ثبت جهانی شده و تا حدود زیادی در اذهان مردم منطقه شناخته شده ولی هنوز در جایگاه واقعی خود قرار نگرفته است و برای رسیدن به جایگاه مذکور و همچنین عرضه‌ی محصولات موسیقی و فرهنگی در سطح جهانی باید اقدامات لازم برای آن در دستور کار نظام برنامه‌ریزی و مدیریت شهری قرار گیرد. در ارتباط با این امر، براساس یافته‌های پژوهش حاضر، دو مقوله‌ی مهم و بنیادی را می‌توان استنباط نمود. مقوله‌ی اول به شرایط و زیرساخت‌های زمینه‌ساز میزبانی مطلوب شهر سنندج در فرایند رویدادهای فرهنگی می‌پردازد. تحلیل‌های انجام شده در این پژوهش نشان داد که شرایط مذکور مانند سرزندگی و اجتماع‌پذیری مکان‌های تفریحی و گردشگری، فعالیت مؤسسات و عوامل گردشگری، عملکرد محیط‌های اجتماعی باز و فرهنگی کارکرد مطلوبی ندارند بنابراین برای ایجاد شرایط مناسب جهت میزبانی شهر سنندج، باید کمیت‌ها و کیفیت‌های وابسته به عوامل یادشده

یادگیری و آموزش موسیقی، حمایت شهروندان از فعالیت‌های وابسته به موسیقی، آزادی فروش محصولات موسیقی، مسؤولیت‌پذیری شهروندان جهت حمایت از عوامل موسیقی و امکان پرورش استعدادهای محلی برای توسعه‌ی تولیدات و محصولات موسیقی از عوامل و محرکه‌های مهم و اثرگذار بر امکان توسعه‌ی شهر خلاق موسیقی سنندج هستند که در گروه سوم قرار دارند. با توجه به اینکه کل‌کرد این شاخص‌ها در وضع موجود به صورت مناسب و مطلوب است، در توسعه‌ی آتی شهر خلاق سنندج جایگاه ویژه‌ای دارند و مدیریت شهری سنندج برای تحقق‌پذیری اهداف شهر خلاق باید رویه کارآمدی را به منظور تداوم و پایداری، حفظ و بهره‌برداری از آنها در پیش گیرد.

۶ نتیجه‌گیری

ساختارهای اجتماعی-فرهنگی شهر خلاق موسیقی سنندج بر مبنای اکثر شاخص‌های مشاهده‌پذیر مؤلفه‌های قابلیت و استعداد سرمایه‌ی انسانی، تنوع فرهنگی-اجتماعی، سرمایه‌ی اجتماعی محرک، عوامل و جاذبه‌های گردشگری از کارکرد مناسب و قابل‌قبولی برخوردار است. کارکرد و وضعیت نامناسب برخی از شاخص‌ها از جمله کیفیت سرزندگی و اجتماع‌پذیری مکان‌های تفریحی و گردشگری، فعالیت مؤسسات و عوامل گردشگری موسیقی، عملکرد محیط‌های اجتماعی باز و فرهنگی، حضور و سهم غیر بومیان در زمینه اشتغال موسیقی و مشارکت مشروع زنان در حوزه تولید موسیقی، موضوع مهمی را در ارتباط با کلان‌روندهای مؤثر بر شکل‌گیری شهر خلاق موسیقی سنندج نشان می‌دهد شاخص‌هایی که از کارکرد مناسبی برخوردار نیستند به نظام مدیریت شهری و برنامه‌ریزی‌های فرادستی معطوف می‌شوند ولی وضعیت مطلوب شاخص‌های تنوع و جذابیت گونه‌های موسیقی و رقص‌های محلی، علاقه‌ی شهروندان به یادگیری و آموزش موسیقی، حمایت شهروندان از فعالیت‌های وابسته به موسیقی، ارزش نهادن و گوش دادن به

به مکان و جذب گردشگران داخلی و خارجی می‌شود و در نهایت رونق اقتصادی را برای شهر به ارمغان می‌آورد.

شهر خلاق موسیقی از عوامل و مؤلفه‌های گوناگونی تأثیر می‌پذیرد در این مقاله به بررسی وضعیت و اثرگذاری ساختارهای اجتماعی-فرهنگی به عنوان مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر شهر خلاق موسیقی، پرداخته شد. به منظور غنای مباحث و توجه به ابعاد دیگر موضوع، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی عوامل اقتصادی، شرایط نهادی و سازمانی، ظرفیت و امکان ارتباطات شهر سنندج با شهرهای دیگر در سطح ملی و فراملی در مطالعات مختلف مورد توجه پژوهشگران قرار گیرد.

بهبود یابند. مقوله‌ی دوم به محرکه‌های نیازمند برنامه‌ریزی در فرایندهای توسعه‌ی آتی شهر خلاق موسیقی سنندج اشاره دارد. با توجه به اینکه کارکرد همه‌ی محرکه‌ها در سطح مناسب و بالاتر از حد متوسط قرار ندارد لازم است برای مواردی که با سطح مطلوب فاصله دارند برنامه‌ها و طرح‌های موضعی و موضوعی کارآمد در دستور کار مدیریت شهری قرار گیرند. در ارتباط با این امر افزایش مطلوبیت و فعالیت مؤسسات و مکان‌های گردشگری، فعالیت نخبگان، فرهیختگان و مشاهیر بومی، حمایت رسانه‌های اجتماعی، فعالیت انجمن‌ها و مراکز علمی، آزادی‌های فردی و اجتماعی و زمینه‌سازی برای تولید موسیقی در اولویت هستند. استفاده از موسیقی در برگزاری رویدادهای فرهنگی، افزایش حس مکان و سرزندگی را در پی دارد این امر در بلندمدت باعث ایجاد حس تعلق بیشتر شهروند

منابع

- Alsayel, A., de Jong, M., & Fransen, J. (2022). Can creative cities be inclusive too? How do Dubai, Amsterdam and Toronto navigate the tensions between creativity and inclusiveness in their adoption of city brands and policy initiatives? *Cities*, 128, 103786.
- Andersson, Å. E., & Andersson, D. E. (2015). Creative cities and the new global hierarchy. *Applied Spatial Analysis and Policy*, 8 (3), 181-198.
- ARC-CCI. (2012). *The CCI Creative City Index 2012*. *Cultural Science Journal*, 5(1), 1-18.
- Azadefar, M. R. (2019). *Music tourism - sustainable urban and rural development in Iran*. Tehran: Center Publications. (In Persian)
- Basteneqar, M., & Ghamari, R. (2022). Identifying and Prioritizing Musical Attractions Effective in the Development of Child Tourism (Case study: Sanandaj Creative City). *Journal of tourism and development*, 10(4), 279-295. (In Persian)
- Byrne, T. (2013). *Cultural Policy and the Creative City: Legitimation Discourses, Culture and the State*. Doctoral Thesis: Dublin Institute Oftechnology.
- Correia, C., & Oliveira, M. (2012). *Creative Indexes: Economic Space Matters?*. Master Degree Dissertation in Economics, Area of Specialisation in Economic Analysis, University of Porto School of Economics and Business.
- Costa, P., Magalhaes, M., Vasconcelos, B., & Sugahara, G. (2007). A discussion on the governance of Creative Cities: some insight for policy action. *Norwegian Journal of Geography*, 61(3), 122-132.
- Creative Cities Network (2014). *UK National Commission for UNESCO*. Web archive. From http://www.unesco.org.uk/creative_cities_network.
- Csikszentmihalyi, M. (1997). *Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention*. Harper Collins Publishers.
- Cudny, W., Comunian, R., & Wolaniuk, A. (2020). Arts and creativity: A business and branding strategy for Lodz as a neoliberal city. *Cities*, 100, 102659.
- Duxbury N. (2010). Creative cities in Canada. *Municipal, Educational Research Journal*, 100, 76- 83.
- Farahzad, M., & Haji Rezaei, Z. (2016). The role and importance of Estrabad music in the formation of the architecture of the old context of Gorgan. *The second annual conference on architecture, urban planning and urban management research: Tehran*. (In Persian)
- Florida, R. (2002). The Economic Geography of Talent. *Annals of the Association of American Geographers*, 92(4), 743-755.
- Farsnews (2021). <https://farsnews.ir/kordestan/news/13980916000281>.
- Florida, R. (2003), Cities and the Creative Class. *American Sociological Association*, 2(1), 3-19.
- Hall, P. (2000). *Creative Cities and Economic Development*. *Urban Studies*, 37(4), 639-649.
- Hall, P., & Pfeiffer, U. (2000). *Urban Future 21: A Global Agenda for twenty- first century cities*. London: Routledge.
- Hasan, I., (Stan) Hoi, C.-K., Wu, Q., & Zhang, H. (2020). Is social capital associated with corporate innovation? Evidence from publicly listed firms in the U.S. *Journal of Corporate Finance*, 62, 101623.
- HKSAR. (2004). *A Study on Creativity Index*, Hong Kong. The Hong Kong Special Administrative Region Government.
- Jinliao, H., Xianpeng, W., & Gang, Z. (2022). Creative city networks: A social network analysis of a virtual community of designers in China. *Cities*, 123, 103578.

- KEA European Affairs. (2009). *The Impact of Culture on Creativity, Rapport Préparé Pour La Commission Européenne*. Bruxelles: Commission Des Communautés Européennes.
- Khoo, S.L. (2020). Towards an inclusive creative city: How ready is the Historic City of George Town, Penang? *City, culture and society*, 100367.
- Khoshkhoo Imani, H. M., & Rastgoo, N. (2019). Traditional Music Based Tourism: Instrument, Goal or Destination Management Means. *Journal of Art & Civilization of the Orient*, 7(23), 59-70. (In Persian)
- Krop, M. F. (2013). *Implementation From Above? The Conditions for Cultivating the Creative Industry in Shenzhen, China*. Master Thesis Graduate Degree Urban and Regional Planning, UVA University of Amsterdam, Department of Human Geography, Planning and International Development Studie.
- Landry, C. (2000). *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators*, London: Earthscan.
- Landry, C. (2006). *The Art of City Making*. Routledge.
- Landry, C. (2012). *The creative city: A toolkit for urban innovators*. Earthscan.
- Matthews, T., & Gadaloff, S. (2022). Public art for placemaking and urban renewal: Insights from three regional Australian cities. *Cities*, 127, 103747.
- Merriam, A. (1964). *An anthropology of music*. Illinois: Northwestern University Press.
- Oliveira, C. I. P. (2011). *Creative Cities: The Potential of Portuguese Cities*, Master Degree Dissertation in Economia E Gestão Das Cidades, Do Porto University.
- Peng, K., & Yang, Y. (2013). *An Exploratory Study on Creative City from the Citizen's Point of View*. *IJCCI*, 1(1), 1-20.
- Pratt, A. C. (2010). Creative cities: Tensions within and between social, cultural and economic development a critical reading of the UK experience. *City, Culture and Society*, (1), 13-20.
- Pratt, A. C. (2022). Toward circular governance in the culture and creative economy: Learning the lessons from the circular economy and environment. *City, Culture and Society*, 29, 100450.
- Rafihyyan, M. (2010). Introduction to creative regions and cities. *Monthly municipalities (monthly planning and urban management)*. 11 (100), 12- 15.
- Ramos, A. R., Navarro, J. L. M., Martos, M. L. P., & Camacho, M. I. M. (2016). *Indexes of Creativity: A Measurement Proposal for Spain & Its Autonomous Communities*, 19th International Conference on Cultural Economics by the ACEI Valladolid (Spain), 21-24June.
- Reckwitz, Andreas. (2009). Die selbstkulturalisierung der Stadt: Zur Transformation moderner Urbanität in der "creative city". *Mittelweg*, 36, 18(2).
- Sasaki, M. (2010). Urban Regeneration through Cultural Creativity and Social Inclusion: Rethinking Creative City Theory through a Japanese Case Study. *Cities*, 27, S3-S9.
- Scott, A, J. (2014). Beyond the Creative City: Cognitive-Cultural Capitalism and the New Urbanism. *Regional Studies*, 48(4).
- Torabi Farsani, N., Shafiei, Z., Adilinasab, A., & Taheri, S. (2017). An investigation of tourists' attitudes towards promoting music niche tourism (case study: Isfahan, Iran). *Tourism Management Perspectives*, 24, 1-6.
- Trompeta, M.-A., Karantinou, K., Koritos, C., & Bijmolt, T. H. A. (2022). A meta-analysis of the effects of music in tourism and hospitality settings. *Journal of Business Research*, 138, 130-145.
- UNESCO (2019). *Creative Cities Network*. <https://en.unesco.org/creative-cities>
- Vanolo, A. (2009). The Image of the Creative City, Eight Years Later: Turin. *Urban Branding and the Economic Crisis Taboo*, 46, 1-7.

- Vanova, A. & Miskovicova, A. (2014). *What Makes the City Creative –Comparison of Creative City's and Local Socio-Economic Development's Factors*. 5th central European Conference in Regional Science –CERS.
- Wang, J., & Deng, K. (2022). Impact and mechanism analysis of smart city policy on urban innovation: Evidence from China. *Economic Analysis and Policy*, 73, 574–587.